

162 . Viștea | Comuna: Gârbău | Județ: Cluj | Punct: km 16 + 000 (DN F1) - Palută | Anul: 1998

Anul: 1998

Cod RAN: 57984.03

Perioade: Antichitate

Epoci: Epoca romană timpurie

Tipuri sit: locuire

Categoriile sit: Domestic, Neatribuit

Autori: Monica Bodea, Coriolan Horațiu Oprean, Sorin Cociș

Instituții: Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca, Institutul de Arheologie și Istoria Artei, Cluj-Napoca, Institutul de Arheologie și Istoria Artei, Cluj-Napoca

Raport

În perspectiva lucrărilor de reabilitare a drumului național F1, pentru descărcarea de sarcină arheologică a zonelor ce vor fi afectate, un colectiv de cercetare compus din specialiști ai MNIT și ai IAIA au efectuat cercetări de salvare, în dreptul km 16 + 000 în stânga drumului, între profilele nr. 1472-1476 din proiectul pus la dispoziție de Ministerul Transporturilor, Administrația Națională a Drumurilor.

Punctul unde s-au concentrat cercetările este o terasă din dreapta Nadășului așezată spre nord-nord-est de satul Viștea, numită de localnici "Palota" sau "Păluta".

Încă de la începutul secolului acest punct era cunoscut prin descoperiri întâmplătoare de materiale arheologice provenind din mai multe perioade: neolitic, epoca bronzului, prima epocă a fierului și, mai ales, epoca romană. Din spusele locuitorilor, clădirile romane cu ziduri de piatră erau vizibile la suprafața solului. Astăzi, în urma utilizării terenului pentru agricultură ruinele au dispărut de la suprafața solului. Importanța arheologică a punctului a determinat înscrierea sa în Repertoriul arheologic al județului Cluj.

După 1989, în preajma aplicării Legii Fondului Funciar, această terasă cu peste 2 ha suprafață, a fost inclusă în lista terenurilor cu valoare de patrimoniu istoric, protejate, fiind interzise viitorilor proprietari construcțiile și arăturile. Cu toate acestea, proprietarii continuă să are terenul, distrugerea vestigiilor continuând. Primele cercetări arheologice efectuate pe terasa "Palota" au avut loc în 1991 și au constatat tot din săpături de salvare. Ele au fost prilejuite de lucrările de modernizare a DN F1 și construirea pasajului peste calea ferată din dreptul Haltei Nădășelu. Cu acea ocazie, o parte din nord-estul terasei a fost afectată, fiind atinsă zona periferică a așezărilor preistorice și romană.

Noul colectiv își propune să continue aceste cercetări în anii viitori, acordându-le caracter de săpături sistematice.

Principala sarcină din acest moment a reprezentat-o prospectarea zonei din marginea stângă a drumului, în imediata apropiere, la circa 8 m de axul șoselei, a fost identificat un canal cu pereți de piatră și un zid de piatră masiv, lat de 1,10 m, ambele din epoca romană, dispune ușor oblic față de drum. Pentru a putea elucida importanța și rolul acestui zid puternic am prelungit secțiunea spre interiorul terasei cu încă 24 cm. Rezultatele au fost spectaculoase.

A fost identificată o clădire cu ziduri de piatră, o cameră fiind parțial surprinsă în secțiune, și apoi două ziduri cu aceeași orientare.

Este vorba, foarte probabil, despre o clădire mare, cu numeroase încăperi și cu mai multe corpuri, ce aparține unei villa, o exploatare agricolă și un centru meșteșugăresc situat pe drumul roman cel mai important din Dacia, drumul imperial, ultimul tronson, Napoca-Porolissum. Drumul roman venea pe valea Nadășului, în apropierea șoselei actuale, schimbându-și direcția abia în dreptul satului Șardu, pe care îl traversează, îndreptându-se spre Porolissum (Moigrad).

Amploarea locuirii din jurul acestei villa, eventual chiar o mică aşezare, nu poate fi estimată în stadiul actual al cercetărilor.

După datele obţinute în săpăturile din această toamnă, clădirea romană a avut cel puţin două etape de locuire, fără a se putea deocamdată face precizări cronologice de fineţe.

Materialul arheologic este numeros, constând mai ales dintr-o ceramică variată, fără a lipsi şi vasele de calitate superioară, o fibulă de fier, databilă în prima jumătate a secolului II. p. Chr., piroane de fier, vârfuri de săgeată din fier şi o unealtă agricolă, un otic de fier. Prin perspectiva acestui material, destinaţia încăperile secţionate ar putea fi de spaţii de depozitare şi de zone de activitate meşteşugărească. Camera principală, cercetată parţial, a fost cu siguranţă locuită. Câteva fragmente de tegulae mammatae ne sugerează că, undeva în apropiere, există şi o instalaţie de încălzire (hypocaustum). Nu este clară destinaţia canalului din apropierea drumului şi nici dacă între drum şi secţiunea noastră ne aflăm într-un interior de clădire, sau în exterior. Existenţa drumului de care, singurul drum de acces, al proprietarilor spre tarlalele cu porumb a făcut imposibilă, deocamdată, cercetarea acestei zone interesante.

Din punct de vedere tehnic, clădirile romane au fost realizate din piatră locală de calcar, de dimensiuni medii, tăiată mai ales sub formă de lespezi. Temeliile coboară 0,40-0,50 m, şi sunt din aceeaşi piatră prinsă cu pământ. Elevaţia avea şi porţiuni din cărămidă, deşi puţine fragmente au fost găsite, majoritatea fiind adunate după arăturile repetate, dar şi din lemn, dovadă numeroasele piroane. Acoperişul era din ţiglă. Nu au fost identificate podele amenajate, fiind probabil distruse de arături.

Sub nivelul temeliei clădirilor romane se află o mare şi importantă aşezare preistorică, de la sfârşitul bronzului şi de la începutul epocii fierului.

În secţiune am surprins două gropi umplute cu material ceramic foarte bogat şi semnificativ, între care un altar portativ fragmentar. De asemenea, a fost identificat conturul parţial al mai multor locuinţe. Prezenţa cărbunelui şi a chirpicului ars face plauzibilă existenţa unor locuinţe de suprafaţă, cu structură de lemn şi pereţi de chirpici. Foarte importante sunt şi două ace de bronz şi numeroase unelte şi arme de piatră, ce erau încă în uz. Bogăţia de material şi densitatea complexelor arheologice arată că avem de-a face cu o aşezare preistorică importantă şi că săpătura a atins nucleul acesteia.

Toate acestea demonstrează, pe de o parte, importanţa istorică a punctului investigat şi, pe de altă parte, necesitatea continuării în viitor a cercetărilor.

Informaţii suplimentare online

[Raportul 1737 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
